

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudkyní Mgr. et Mgr. Lenkou Bahýřovou, Ph.D. ve věci

žalobce: I. L.
st. přísl. X
t. č. pobytem X

proti

žalovanému: Ministerstvo vnitra
poštovní schránka 21/OAM, 170 34 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 29. 11. 2019, č. j. OAM-252/ZA-ZA14-ZA13-PD4-2011,

takto:

- I. Rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 29. 11. 2019, č. j. OAM-252/ZA-ZA14-ZA13-PD4-2011, **se ruší** a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalobci **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení.
- III. Žalovaný **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Předmět řízení a jeho předcházející průběh

1. Žalobce podal žalobu proti rozhodnutí žalovaného ze dne 29. 11. 2019, č. j. OAM-252/ZA-ZA14-ZA13-PD4-2011 (dále též jen „napadené rozhodnutí“), jímž bylo rozhodnuto

o neprodloužení doplňkové ochrany dle § 53a odst. 4 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění ke dni vydání napadeného rozhodnutí (dále jen „zákon o azylu“).

2. Žalobci byla udělena doplňková ochrana dle § 14a zákona o azylu na dobu 12 měsíců rozhodnutím žalovaného ze dne 21. 1. 2014, které nabylo právní moci dne 28. 1. 2014. Doba trvání doplňkové ochrany byla žalobci opakovaně prodloužena, a to rozhodnutími žalovaného ze dne 11. 12. 2014, ze dne 17. 12. 2014, ze dne 7. 12. 2016 a ze dne 9. 7. 2018, naposledy s platností do dne 18. 7. 2018. Důvodem udělení doplňkové ochrany byla nepříznivá bezpečnostní situace v Bělorusku. Žalobce podal dne 22. 5. 2018 žádost o prodloužení doplňkové ochrany s tím, že důvody, které k udělení doplňkové ochrany vedly, stále trvají.
3. Při pohovoru dne 11. 10. 2019 žalobce uvedl, že v roce 2011 žádal o udělení mezinárodní ochrany z politických důvodů, doma má strach. O prodloužení doplňkové ochrany žádá, neboť byl asi před čtyřmi měsíci kontaktován běloruskou policií přes běloruskou sociální síť OK. Řekli mu, že jestli se vrátí, zavřou jej. Žalobce píše komentáře na sociálních sítích (Kontakt a Odnaklassniki) proti prezidentu Lukašenkovi, píše statusy a komentáře ke článkům. Jeho účet na sociálních sítích byl zrušen, zřídil si proto nový na české telefonní číslo. Zrušený účet byl zablokovaný, nemůže proto dodat žádné materiály ke svým aktivitám na sociálních sítích. Od roku 2011, kdy přicestoval do ČR, v Bělorusku nebyl, bál by se tam. Všichni jeho kamarádi jsou zavřeni za protivládní činnost, proto není v Bělorusku s nikým v kontaktu. V Bělorusku se nic nezlepšilo, kdyby jel domů, zatkli by ho. Žalobce je nezaměstnaný, zdravotní a sociální pojištění si platí sám, otec mu z Běloruska posílá přes prostředníka peníze.
4. Žalovaný při posouzení žádosti vyšel z následujících informací o zemi původu žalobce: Informace MZV ČR ze dne 6. 6. 2019, Informace OAMP – Bělorusko: Bezpečnostní a politická situace v zemi ze dne 14. 6. 2019, Zprávy MZ USA o dodržování lidských práv v Bělorusku za rok 2018 ze dne 13. 3. 2019 a z Informace Jamestown Foundation/Euroasia Daily Monitor – Shrnutí uplynulého roku: Bělorusko usiluje o větší národní konsolidaci ze dne 18. 1. 2018; ty jsou součástí správního spisu. Žalobce byl s těmito podklady dne 18. 11. 2019 seznámen, jejich doplnění navrhnout nechtěl, přičemž uvedl, že tři dny od pohovoru (11. 10. 2019) mu volali od běloruské policie a řekli mu, že pokud by se vrátil zpět, zavřeli by ho.

II. Napadené rozhodnutí

5. Žalovaný uvedl, že v zemi původu žalobce došlo k takovým změnám, že udělené doplňkové ochrany již není zapotřebí. Jakkoli situace týkající se lidských a občanských práv není v Bělorusku dosud zcela uspokojivá, ze shromážděných podkladů jasně vyplývá, že došlo k takovému zlepšení bezpečnostních poměrů, že s ohledem na osobní situaci žalobce již nic nebrání tomu, aby se do své vlasti vrátil, aniž by tam byl vystaven nebezpečí vážné újmy. K tomu žalovaný citoval úryvky ze shromážděných informací o zemi původu žalobce a uvedl, že žalobci byla doplňková ochrana udělena pouze na základě vývoje, k němuž v Bělorusku došlo po prezidentských volbách v roce 2010 a nebylo možno situaci v Bělorusku považovat za natolik uspokojivou, aby umožňovala bezpečný návrat žalobce do vlasti. V roce 2014 však došlo k pozitivnímu vývoji bezpečnostní situace.
6. K obavám žalobce ze zatčení žalovaný uvedl, že jeho údajnými protivládními aktivitami se zabýval již v rozhodnutí, jímž byla žalobci udělena doplňková ochrana. Výpovědi žalobce

ohledně jeho politické činnosti shledal nekonzistentními, vnitřně rozpornými a tudíž nevěrohodnými. Žalobce ani nyní nebyl schopen svou údajnou aktivitu na sociálních sítích jakýmkoliv způsobem doložit, psaní statusů a komentářů pod články nadto nelze považovat za aktivitu natolik intenzivní a zásadní, aby správní orgán přehodnotil pravděpodobnost přímé hrozby vážné újmy vůči žalobci kvůli jeho politickým činnostem. K tvrzení žalobce, že byl několikrát v roce 2019 kontaktován běloruskou policií, která mu sdělila, že pokud se vrátí, bude zatčen, žalovaný uvedl, že tento postup běloruských státních orgánů lze považovat přinejmenším za iracionální, pokud by na zatčení žalobce opravdový zájem měly. Nadto je velmi nepravděpodobné, že by žalobce od roku 2011, kdy přijel do ČR, běloruské orgány nijak nekontaktovaly a na zatčení jej upozorňovaly až v roce 2019. Proto toto tvrzení žalobce žalovaný považoval za nevěrohodné a čistě účelové.

III. Žaloba

7. Žalobce považuje napadené rozhodnutí za nezákonné, protože informace o zemi původu, které žalovaný shromáždil pro účely vydání rozhodnutí, neprokazují, že by v Bělorusku došlo od doby udělení, resp. prodloužení doplňkové ochrany žalobci k natolik významným změnám trvalého charakteru, že by žalobce již doplňkovou ochranu nepotřeboval.
8. S odkazem na judikaturu správních soudů (rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 6. 2011, č. j. 7 Azs 21/2011-57, či ze dne 21. 4. 2010, č. j. 3 Azs 8/2010-79, rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 11. 9. 2018, č. j. 4 Azs 68/2017-58) žalobce uvedl, že k odnětí doplňkové ochrany může dojít pouze tehdy, došlo-li k úplnému zániku okolností, které k udělení doplňkové ochrany vedly. Původní rozhodnutí o udělení doplňkové ochrany musí být přezkoumáno a konfrontováno a aktuální situací. Důvody, které původně vedly k udělení doplňkové ochrany nelze v prodlužovacím řízení zpětně měnit. V rámci tohoto řízení proto bylo nutné v první řadě srovnat okolnosti, za kterých byla doplňková ochrana žalobci udělena (resp. prodloužena), s okolnostmi danými při rozhodování o jejím prodložení; rozhodnutí o neprodloužení doplňkové ochrany lze přijmout, pokud se tyto okolnosti změnily významným a trvalým způsobem. V případě žalobce tomu tak nebylo.
9. K udělení doplňkové ochrany žalobci v roce 2014 přistoupil žalovaný z důvodu obecného politického dění a vývoje v Bělorusku po prezidentských volbách z roku 2010, kvůli němuž nebylo možné považovat bezpečnostní situaci v Bělorusku za natolik uspokojivou, aby umožňovala bezpečný návrat žalobce do vlasti. Odůvodnění vlastního udělení doplňkové ochrany tedy není příliš precizní a v podstatě nespecifikuje konkrétní skutečnosti, proč právě žalobci hrozí ve vlasti skutečné nebezpečí vážné újmy. Tato skutečnost však nemůže jít k tíži žalobce (srov. rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 11. 9. 2018, č. j. 4 Azs 68/2017-58).
10. Napadené rozhodnutí je nepřezkoumatelné, neboť z něj není zřejmé, v čem konkrétně spatřuje žalovaný významnou (pozitivní) změnu. Žalovaný totiž nijak nesrovnává aktuální situaci se situací v době, kdy byla doplňková ochrana žalobci udělena, resp. prodloužena. Zprávy, na které žalovaný odkazuje, neposkytují dostatečný skutkový základ pro přijetí závěru, že v porovnání s rokem 2014, resp. 2016, kdy byla žalobci doplňková ochrana

posledně prodloužena, došlo v Bělorusku k tak výrazné změně trvalé povahy, která by odůvodňovala neprodloužení doplňkové ochrany žalobci. K tomu žalobce odkázal a citoval ze zprávy Amnesty International, kterou předkládá Výboru OSN pro lidská práva, jež popisuje největší obavy Amnesty na poli lidských práv v Bělorusku za období let 2013-2018, jakož i z výroční zprávy Human Rights Watch z roku 2018. Dále uvedl, že v říjnu 2017 označil zvláštní zpravodaj OSN pro lidská práva situaci v Bělorusku na poli lidských práv za „katastrofální“ a dále žalobce odkázal a citoval z aktuální zprávy organizace Freedom House o Bělorusku z února 2019.

11. Z uvedených zpráv vyplývá, že ačkoliv v Bělorusku došlo k určitým politickým změnám, jejich reálný vliv na ochranu lidských práv běloruských občanů je v praxi zanedbatelný a zatím nelze v žádném případě mluvit o výraznějším zlepšení situace na poli ochrany základních lidských práv a svobod či ve vztahu k bezpečnostní situaci. Při srovnání nosných důvodů prvotního rozhodnutí a napadeného rozhodnutí není zjištěný skutkový stav natolik odlišný, aby bylo možné přijmout závěr, že obecná rizika návratu žalobce do země původu jsou o tolik menší, že již neodůvodňují potřebu doplňkové ochrany.
12. Žalobce dále uvedl, že v rámci původního řízení o žádosti o udělení mezinárodní ochrany prezentoval jako důvod podání žádosti to, že se vyjadřoval nepříznivě proti politice současného prezidenta Lukašenka. Vyjadřoval se tak veřejně a na sociálních sítích psal komentáře proti současnému režimu v Bělorusku. V důsledku toho byl kontaktován policií a bylo mu vyhrožováno. Nutno dodat, že celková věrohodnost žalobce ohledně těchto událostí nebyla ze strany žalovaného zpochybněna. Přestože doplňková ochrana byla následně žalobci udělena z důvodu obecné situace stavu lidských práv v Bělorusku, má žalobce za to, že při rozhodování o prodloužení doplňkové ochrany je žalovaný povinen zohlednit i specifické individuální okolnosti jeho případu a důvody, které uváděl v původním řízení o žádosti o udělení mezinárodní ochrany.
13. Žalobce je přesvědčen o tom, že do současné doby je v hledáčku tajné policie v Bělorusku. O tom svědčí i skutečnost, že byl opětovně kontaktován běloruskou policií. Z toho důvodu se obává, že mu v zemi původu může hrozit nebezpečí vážné újmy právě z titulu žádosti o mezinárodní ochranu v zahraničí. Pokud žalovaný zpochybňuje věrohodnost žalobce v tomto směru, odůvodnění napadeného rozhodnutí je nepřezkoumatelné. Za absurdní pak považuje tvrzení žalovaného o účelovosti žádosti. Byl to žalovaný, kdo žalobci doplňkovou ochranu udělil a dvakrát prodloužil, neboť shledal nebezpečí vážné újmy v případě návratu žalobce do Běloruska. Je přitom právem žalobce žádat o prodloužení doplňkové ochrany a je zcela logické a pochopitelné, že žalobce této možnosti využil.
14. Žalobce z uvedených důvodů navrhl, aby krajský soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

IV. Vyjádření žalovaného

15. Žalovaný ve svém vyjádření k žalobě uvedl, že s námitkami žalobce nesouhlasí a odkázal na obsah správního spisu; napadené rozhodnutí považuje za přezkoumatelné a zákonné. Žalobci byla doplňková ochrana udělena z důvodu událostí a vývoje, k němuž v Bělorusku

došlo po prezidentských volbách v roce 2010. Správní orgán tehdy dospěl po posouzení informací o zemi původu k závěru, že v případě návratu žalobce do země původu nelze jednoznačně vyloučit přímé a bezprostřední nebezpečí vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 1 a 2 písm. b) zákona o azylu. Po porovnání aktuálních informací shromážděných žalovaným se skutečnostmi uvedenými žalobcem v předešlých řízeních, v nichž žalobci byla udělena a poté opakovaně prodlužována doplňková ochrana a skutečnostmi tvrzenými žalobcem v současném řízení, správní orgán učinil závěr, že v Běloruské republice došlo k takovým výrazným a trvalým změnám situace v souvislosti k uváděným důvodům, že již není nutné žalobci doplňkovou ochranu prodlužovat.

16. Žalovaný rovněž nezjistil žádné další skutečnosti, které by odůvodňovaly prodloužení doplňkové ochrany z jiných zákonných důvodů. Je toho názoru, že v napadeném rozhodnutí posoudil objektivně aktuální bezpečnostní a vnitropolitickou situaci a stav dodržování lidských práv v zemi původu ve vztahu k individuálním důvodům žalobce, přičemž jím zmiňované protivládání aktivity byly shledány jako nevěrohodné. Doplňková ochrana byla žalobci udělena a následně prodlužována z důvodu neutěšené situace v zemi původu, která se zhoršila v roce 2010 po prezidentských volbách, nikoli z důvodu potíží a obav, které žalobce ve svých výpovědích zmiňoval, a proto žalobci nebrání žádné překážky, aby se do Běloruské republiky vrátil zpět.

V. Posouzení věci krajským soudem

17. Krajský soud v Brně přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobních bodů (§ 75 odst. 2 s. ř. s.) podle skutkového a právního stavu zjištěného s přihlédnutím k čl. 46 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (tzv. procedurální směrnice).
18. Žaloba je důvodná.
19. Předmětem soudního přezkumu je naplnění podmínek pro neprodloužení doplňkové ochrany žalobci na území ČR ve smyslu § 53a odst. 4 zákona o azylu. Podle tohoto ustavení žalovaný *prodlouží dobu, po kterou je udělena doplňková ochrana, v případě, že osobě požívající doplňkové ochrany i nadále hrozí vážná újma (§ 14a) a nenastanou-li důvody pro její odejmutí (§ 17a).*
20. Doplňková ochrana se uděluje cizinci, který nesplňuje důvody pro udělení azylu, jsou-li zde důvodné obavy, že pokud bude vrácen do země původu, hrozilo by mu skutečné nebezpečí vážné újmy. Za takovou újmu se považuje a) uložení nebo vykonání trestu smrti, b) mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu, c) vážné ohrožení života civilisty nebo jeho lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, nebo d) pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky ČR (§ 14a odst. 1, 2 zákona o azylu).
21. Doplňková ochrana se odejme, pokud okolnosti, které vedly k udělení doplňkové ochrany, zanikly nebo se změnily do té míry, že již doplňkové ochrany není zapotřebí. Přitom platí, že se musí jednat o změnu okolností tak významné a trvalé povahy, že osobě požívající

doplňkové ochrany již nehrozí nebezpečí, že utrpí vážnou újmu [§ 17a odst. 1 písm. a), odst. 2 zákona o azylu]. Podstatou řízení o prodloužení doplňkové ochrany je tedy posouzení toho, zda se významně a dlouhodobě změnily okolnosti, pro které byla žadateli doplňková ochrana udělena (srov. též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 7. 2009, č. j. 1 Azs 34/2009 - 55).

22. Soud ze správního spisu zjistil, že žalobci byla doplňková ochrana udělena rozhodnutím žalovaného ze dne 21. 1. 2014, kdy vycházel z výpovědí žalobce a dále ze shromážděných informací o zemi původu, konkrétně z informace Freedom House, Svoboda ve světě 2013 – Bělorusko, leden 2013; Výroční zprávy Human Rights Watch z ledna 2013; Informace MZV ČR ze dne 15. 7. 2013 a zprávy ČTK „Od EU chceme konkrétní činy, ne slova, říká běloruský opozičník“ ze dne 4. 12. 2013. S odkazem na shromážděné zdroje dospěl k závěru, že *„vzhledem k nepříznivé bezpečnostní situaci v Bělorusku, která se vyhrčila po posledních prezidentských volbách v prosinci 2010“*, v případě návratu žalobce *„nelze jednoznačně vyloučit, že by mohl být vystaven přímému a bezprostřednímu nebezpečí vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 1 a 2 písm. b) zákona o azylu“*. Doplňková ochrana byla následně žalobci několikrát prodloužena s odůvodněním, že důvody, pro něž byla udělena, trvají i nadále a nenastaly okolnosti odůvodňující odnětí této formy mezinárodní ochrany.
23. Doplňková ochrana tedy byla žalobci udělena především z důvodu dění a vývoje, k němuž v Bělorusku došlo po prezidentských volbách v roce 2010 a kvůli němuž nebylo možné považovat bezpečnostní situaci v Bělorusku za natolik uspokojivou, aby žalobci umožňovala bezpečný návrat do vlasti. Bližší důvody nebyly v rozhodnutí uvedeny, žalovanému postačovaly toliko důvody obecné, vztahující se k bezpečnostní situaci v zemi původu žalobce. K přijetí závěru o existenci nebezpečí mučení nebo nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání ve smyslu § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu to žalovanému postačovalo. V takové situaci je nutno přisvědčit žalobci, že čím obecnější a neurčitější jsou důvody pro udělení doplňkové ochrany, tím obtížnější je odůvodňování jejího neprodloužení (srov. rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 11. 9. 2018, č. j. 4 Az 68/2017-58).
24. Má-li být prodloužení doplňkové ochrany odepřeno, je povinností správního orgánu prokázat zásadní změnu okolností v těch aspektech, které dříve považoval za podstatné. Rozhodnutí o prodloužení doplňkové ochrany je založeno na posouzení otázky, zda se zásadním způsobem změnily okolnosti, jež k udělení této formy mezinárodní ochrany vedly; přitom se vychází z původního rozhodnutí, které je konfrontováno s aktuální situací. Stěžejní důvody, jež dříve vedly k udělení doplňkové ochrany, nelze v řízení o jejím prodloužení zpětně měnit či doplňkovou ochranu neprodloužit s odůvodněním, že tato forma mezinárodní ochrany neměla být původně vůbec udělena (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 6. 2011, č. j. 7 Azs 21/2011 - 57).
25. Žalovaný se měl tedy v rozhodnutí o neprodloužení doplňkové ochrany přezkoumatelně zabývat tím, zda žalobci nadále hrozí vážná újma ve smyslu § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu či nikoli, přičemž měl porovnat situaci zachycenou v rozhodnutí o udělení doplňkové ochrany žalobci ze dne 21. 1. 2014 a odůvodnit, zda okolnosti, které vedly k udělení doplňkové ochrany, již zanikly nebo se změnily do té míry, že již doplňkové ochrany není zapotřebí. V tomto ohledu žalovaný nese důkazní břemeno (srov. rozsudek

Nejvyššího správního soudu ze dne dne 24. 7. 2013, č. j. 6 Azs 15/2013 – 35, bod 22). Přitom musí jít o změnu okolností tak významnou a trvalou, že žalobci v případě jeho návratu do vlasti nebude hrozit nebezpečí, že utrpí vážnou újmu ve smyslu § 14a zákona o azylu.

26. Krajský soud dospěl k závěru, že žalovaný v tomto ohledu své důkazní břemeno neunesl. Podle zpráv o zemi původu, z nichž žalovaný při udělení doplňkové ochrany žalobci původně vycházel, byl zesílen vládní dohled nad organizacemi a aktivisty občanské společnosti. Nadále se objevovala obvinění z mučení a špatného zacházení ve vazbě, režim nadále tvrdě zasahoval proti všem formám protestu. V případě žalobce, který ve svých výpovědích vyjadřoval obavy ze zatčení a smrti z důvodu svých protirežimních aktivit, žalovaný nemohl vyloučit, že by v případě návratu mohl být vystaven přímému a bezprostřednímu nebezpečí vážné újmy, a proto mu doplňkovou ochranu udělil. Při prodloužení doplňkové ochrany v roce 2014 žalovaný doplnil správní spis o zprávu Ministerstva zahraničí USA ze dne 27. 2. 2014, podle níž ze strany příslušníků bezpečnostních orgánů docházelo k bití zadržovaných osob a demonstrantů, tyto osoby byly údajně během výslechů a ve vězení mučeny nebo s nimi bylo špatně zacházeno. Úřady na všech úrovních jednaly beztrestně a nepřijímaly kroky k trestnímu stíhání nebo potrestání těch činitelů ve státní správě nebo bezpečnostních silách, kteří se dopustili porušování lidských práv.
27. Podle výroční zprávy Human Rights Watch 2016, doplněné do spisu v tomtéž roce při dalším prodloužení doplňkové ochrany žalobci, sice prezident Lukašenko propustil z humanitárních důvodů šest lidí z opozice, vězněných na základě politicky motivovaných důvodů, avšak celková situace lidských práv v Bělorusku se nezlepšila. V roce 2018, kdy byla žalobci doplňková ochrana opět prodloužena, pak z žalovaným doplněných informací o Bělorusku vyplývá, že spousta demonstrantů byla odsouzena za svůj nenásilný aktivismus, k zatčení těchto demonstrantů docházelo za použití nepřiměřené síly, běžně docházelo k zatýkání novinářů a bloggerů. Podle informace OAMP ze srpna 2017 je Bělorusko nadále hodnoceno organizací Freedom House ve své sedmistupňové škále stupněm 7 v oblasti politických práv a stupněm 6 v oblasti občanských svobod. Běloruské bezpečnostní složky se běžně uchylují k praktikám mučení a jiného krutého, ponižujícího a nelidského zacházení nebo trestání. Podle Výroční zprávy Human Rights Watch 2018 se situace v oblasti lidských práv nelepší.
28. Žalovaný v napadeném rozhodnutí po zhodnocení obsahu doplněných informací o zemi původu žalobce (z let 2018 a 2019, viz jejich souhrn v bodě 4) konstatoval, že v Bělorusku došlo k pozitivnímu vývoji stran bezpečnostní situace, a proto žalobci v současnosti nic nebrání v tom, aby se do své vlasti vrátil, aniž by tam byl vystaven nebezpečí vážné újmy. Žalovaným citované úryvky ze shromážděných informací o Bělorusku však takový závěr neosvědčují. Jak uváděl již žalobce, žalovaný na jednu stranu odkázal na zprávy, v nichž se hovoří o určitých pozitivních krocích v oblasti lidských práv i tím, že došlo k propuštění politických vězňů a v roce 2015 došlo k opětovnému navázání vztahů Běloruska s USA a EU. Na druhou stranu však citoval z jiné zprávy, podle níž státní orgány i nadále zatýkaly a věznily osoby z politických důvodů a pronásledovaly rodinné příslušníky představitelů neziskových organizací či aktivistů, používaly správní opatření k uvěznění politických

aktivistů v době protestů a političtí vězni, kteří byli propuštěni, nemohli vykonávat některá svá politická a občanská práva.

29. Z napadeného rozhodnutí není zřejmé, jaký dopad na ochranu lidských práv v Bělorusku měly žalovaným zmiňované některé dílčí pozitivní trendy a není z něj ani zřejmé, v čem podle žalovaného spočívá zlepšení bezpečnostních poměrů v Bělorusku. Pokud by totiž tento závěr žalovaný odvozoval od situace v oblasti lidských práv v Bělorusku, jak se z doprovodné argumentace nabízí (žalovaný na s. 3 napadeného rozhodnutí uvedl, že „situace týkající se lidských a občanských práv ... není dosud zcela uspokojivá, nicméně v zemi došlo ke zlepšení bezpečnostních poměrů...“), takový závěr nemá oporu ve správním písemu.
30. Podle informace OAMP - Bezpečnostní a politická situace v zemi ze dne 14. 6. 2019, bod 1, který se týká politické situace a lidských práv výslovně uvádí: „*Ačkoliv běloruské zákony zakazují prakticky mučení a jiného krutého, ponižujícího a nelidského zacházení nebo trestání, běloruské bezpečnostní složky se k tomuto postupu uchylovaly, např. používaly bití vyslýchaných. (...) V případech porušování lidských práv nebo mučení docházelo k potrestání pachatelů dopustivších se podobných provinění pouze sporadicky. Mučení a nelidského zacházení se dopouštěly zejména běloruská policie a tajné služby, objevovalo se též mezi branci v armádě. Mučení bylo jedním z hlavních témat bilaterálního dialogu o lidských právech s EU.*“
31. Podle shrnutí ve zprávě Ministerstva zahraničních věcí USA o dodržování lidských práv v roce 2018 ze dne 13. 3. 2019 se mezi problémy v dodržování lidských práv řadilo „*mučení, svévolné zatýkání a věznění, život ohrožující podmínky ve věznicích, svévolné či nezákonné zasahování do soukromí, neopodstatněné omezování svobody projevu, tisku a internetu včetně cenzury, blokování webových stránek, křivá obvinění a pomluvy vládních úředníků, násilí na novinářích a jejich věznění, tvrdá omezení svobody sdružování a shromažďování, včetně soudního ukládání trestů za svolávání pokojných demonstrací a zavádění zákonů kriminalizujících činnosti a financování úředně neschválených skupin (...). Činitelé na všech úrovních fungovali beztrestně a nepodnikali kroky ke stíhání či potrestání úředníků ve vládě či bezpečnostních složkách, kteří se dopustili porušení lidských práv.*“ V části C pak tato zpráva upřesňuje, že „*(p)říslušníci Výboru státní bezpečnosti (KGB), pořádkové policie a dalších bezpečnostních složek však přesto své zadržené příležitostně bili, často když pracovali v utajení a v civilním oděvu. Bezpečnostní složky údajně rovněž špatně zacházely s osobami během vyšetřování. Policisté příležitostně bili osoby během zatýkání.*“ V části D je uvedeno, že policie běžně ignoruje pravidlo o povinnosti požádat prokurátora o povolení zadržet osobu na dobu delší než 3 hodiny. Úřady smí podezřelého zadržet až na 10 dní bez vznesení formálního obvinění a následně až na 18 měsíců po vznesení obvinění, zadržení lze prodlužovat bez souhlasu soudce. Případné stížnosti ohledně zákonnosti uvěznění jsou často zastavovány a ignorovány. Podle Informace MZV ČR ze dne 6. 6. 2019 lze zobecnit, že pokud byla určitá osoba před opuštěním země v hledáčku milice (obdoba naší policie), budou se o ni tyto instituce zajímat i po jejím návratu do země po delším pobytu v zahraničí.
32. Z obsahu shromážděných zpráv vyplývá, že v zemi původu žalobce nebylo na místě usuzovat na významnou změnu poměrů v oblasti lidských práv v Bělorusku. Naopak, jak vyplývá z citovaných zpráv, situace v Bělorusku se od doby, kdy žalobci byla doplňková

ochrana udělena, významně nezměnila. Z napadeného rozhodnutí není seznatelné, na jakých skutkových a právních závěrech žalovaný staví svůj závěr o neexistenci hrozby vážné újmy. Není přitom rozhodné, že ve vztahu k žalobci žalovaný neshledal existenci nebezpečí pronásledování za uplatňování politických práv (výpovědi žalobce v původním rozhodnutí o udělení mezinárodní ochrany shledal na jednu stranu nevěrohodnými, na druhou stranu však nedostatečně intenzivními), neboť to zjevně nebylo v době udělení doplňkové ochrany žalobci a jejího následného prodlužování klíčové.

33. Ze shromážděných práv o zemi původu, které jsou součástí správního spisu, přitom nelze dovozovat, že by se porušování lidských práv ze strany běloruských státních orgánů týkalo „jen“ představitelů opozice, resp. politických a občanských aktivistů. Argumentace, že žadatelovy výpovědi ohledně jeho politické činnosti žalovaný shledal nevěrohodnými, nemůže být sama o sobě důvodem k tomu, aby žalobci nebyla doplňková ochrana prodloužena, pokud pochybnosti o politických aktivitách žalobce rozhodnutí o udělení doplňkové ochrany nebránily.
34. V dalším řízení bude na žalovaném, aby se opětovně zabýval tím, zda v Bělorusku došlo v porovnání se situací v roce 2014 k takové změně poměrů, která by s ohledem na individuální situaci žalobce rozhodnutí o neprodloužení doplňkové ochrany mohla odůvodnit (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 2. 2021, č. j. 7 Azs 249/2020 – 29). Z argumentace obsažené v napadeném rozhodnutí není seznatelné, zda důvody, které žalovaného původně vedly k udělení doplňkové ochrany žalobci, byly aktuálními informacemi o zemi původu žalobce vyvráceny. Pokud byla žalobci udělena doplňková ochrana z důvodu situace, která v Bělorusku nastala po volbách v roce 2010 (tj. zřejmě z důvodu obecně špatné situace v oblasti uplatňování lidských práv), nemůže být rozhodnutí o odnětí doplňkové ochrany založeno na tom, že tvrzení ohledně jeho politické aktivity v zemi původu jsou nevěrohodná, nýbrž musí být odůvodněna podstatnou změnou poměrů, jejichž existence původně k udělení doplňkové ochrany žalobci vedla.

VI. Závěr a náklady řízení

35. Soud přisvědčil žalobci, že napadené rozhodnutí je ve vztahu k otázce, zda v zemi původu žalobce došlo k takovým významným změnám poměrů, které již případné prodloužení doplňkové ochrany žalobci neodůvodňují, nepřezkoumatelné a nedostatečně skutkově podložené. Proto napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení [§ 78 odst. 1 s.ř.s.]. Učinil tak bez jednání, neboť pro tento postup byly dány zákonné důvody [§ 51 odst. 1 s.ř.s.]. Právním názorem, který soud v tomto rozsudku vyslovil, je v dalším řízení žalovaný vázán.
36. Výrok o náhradě nákladů řízení vychází z § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce měl ve věci úspěch, ze soudního spisu však nevyplyvá, že by mu nějaké důvodně vynaložené náklady vznikly, a proto mu soud právo na náhradu nákladů řízení nepřiznal. Žalovaný ve věci úspěšný nebyl, a proto právo na náhradu nákladů řízení nemá.
37. Krajský soud nakonec považuje za vhodné poskytnout účastníkům řízení vysvětlení týkající se změny v obsazení soudu a z toho plynoucí skutečnosti, že ve věci nerozhodovala

samosoudkyně JUDr. Kateřina Mrázová, Ph. D., jak byli účastníci řízení poučeni v průběhu soudního řízení, nýbrž samosoudkyně Mgr. et Mgr. Lenka Bahýřová, Ph. D. Změnou rozvrhu práce Krajského soudu v Brně č. 8 na rok 2021, která je dostupná též na www.justice.cz, totiž došlo s účinností od 1. 9. 2021 k zařazení naposled jmenované soudkyně do soudního oddělení 34 Az, do něhož je zařazena též samosoudkyně JUDr. Kateřina Mrázová, Ph. D. Tato samosoudkyně je však t. č. dlouhodobě nepřítomná, a proto v této věci, která přišla na pořad jednání, rozhodovat nemohla.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvojím vyhotovení u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno dne 2. listopadu 2021

Mgr. et Mgr. Lenka Bahýřová, Ph.D., v. r.
samosoudkyně

Za správnost vyhotovení:
B. K.